

1

BILAGA 1 FÖRSTUDIE DIGITAL PLATTFORM
**Förslag på nytt förarutbildnings-
system för personbil, behörighet B**

Trafikverket

Postadress: 781 89 Borlänge

E-post: trafikverket@trafikverket.se

Telefon: 0771-921 921

Transportstyrelsen

Postadress: 781 23 Borlänge

E-post: kontakt@transportstyrelsen.se

Telefon: 0771-503 503

Dokumenttitel: Bilaga 1 Förstudie digital plattform

Förslag på nytt förarutbildningssystem för personbil, behörighet B

Dokumentdatum: 31 januari 2019

Innehåll

SAMMANFATTNING.....	4
1. UPPDRAGET	7
1.1. Mål	7
1.2. Bakgrund	7
1.3. Syfte	7
2. FÖRSLAG TILL DIGITAL PLATTFORM	8
2.1. Syfte med en digital plattform	8
2.2. Delar som kan ingå i en digital plattform	8
2.3. Ägarskap, genomförande och förvaltning av digital plattform	10
2.4. Samarbetsansvar enligt eSam modell.	11
2.5. Finansiering.....	11
2.6. Kostnader för digital plattform.....	12
2.7. Teknisk lösning.....	12

Sammanfattning

Digital teknik har genom mobiltelefoner skapat en ständig närhet till information och interaktion för majoriteten av medborgare i Sverige. En digital plattform som är åtkomlig via en mobiltelefon skulle kunna skapa en större tillgänglighet för de blivande förarna i förarutbildningssystemet, vid tider och på platser som passar dem.

Som ett delprojekt till översynen har en förstudie genomförts i syfte att undersöka möjligheterna att nyttja digital teknik för att hjälpa blivande förare under hela förarutbildningsprocessen. En digital plattform ska guida den blivande föraren genom förarutbildningsprocessen och kontrollera att alla utbildningsmoment blir genomförda. Plattformen ska vara till hjälp för den blivande föraren och handledaren för att säkra att rätt saker görs under utbildningen och i rätt ordning och kompletteras med professionell utbildning. Plattformen kan i princip innehålla vilka tjänster som helst. Det är inte tekniken som sätter upp hinder. En digital plattform kan dels innehålla ren myndighetsinformation, dels e-tjänster för till exempel ansökan om körkortstillstånd, ansökan om handledarskap, ansökan om anpassade prov och bokningstjänster för förarprov.

Plattformen är viktig för att förklara de steg och alternativ som finns i utbildningsprocessen och kommer att vara en viktig komponent.

Därutöver kan plattformen byggas på med fler tjänster som den blivande föraren kan dra nytta av. Exempel på detta är självtester i olika steg, länkar till utbildare och betygsättning av utbildare. Ett möjligt tillägg som svarar mot ambitionen att lära för livet är att kunna abonnera på en informationstjänst för att få kännedom om regeländringar inom trafiksäkerhetsområdet.

En digital plattform gör det möjligt för kundgrupper med olika behov att få tillgång till relevant information på till exempel olika språk. Information kan också skräddarsys mot olika målgrupper. Plattformen kan även användas för att länka till annan relevant information hos myndigheter, branschorganisationer, utbildare etc.

Förslag

En digital plattform föreslås skapas för att vägleda den blivande föraren och handledaren genom hela förarutbildningsprocessen. Plattformen ska enligt uppdraget

- vara ett stöd för blivande förare som går in i förarutbildningssystemet för att förstå vad han/hon behöver kunna för att bli en bra förare
- vara en plattform för information till blivande förare i förarutbildningssystemet
- kunna anpassa innehållet till olika grupper beroende på bakgrund eller speciella behov, exempelvis språkanpassning
- kunna ändra informationen på ett enkelt sätt, eftersom information är föränderlig
- vara adaptiv och anpassningsbar med ny teknik.

Målgruppen för den digitala plattformen är samtliga blivande förare, utbildare och handledare. Längre fram kan den digitala plattformen utvecklas att omfatta en abonnemangstjänst för alla förare, för nyheter inom trafiklagstiftningen med målsättning för ett livslångt lärande. För dem som inte har tillgång till egen teknisk utrustning kan detta eventuellt erbjudas via Trafikverket Förarprovskundtjänst, statens servicecenter och offentliga bibliotek.

Nuläge:

I den kundanalys som gjorts under översynen, framgick att både blivande förare och handledare har svårt att hitta samlad information från "ax till limpa" om att ta körkort. Det har varit svårt att hitta riktlinjer över vad man behöver kunna som blivande förare och handledare.

Önskat läge:

Den digitala plattformen ska spegla och stödja den föreslagna processen för förarutbildning samt vara stöd för handledare och den blivande föraren att följa strukturen i det nya förarutbildningssystemet på ett tydligt sätt.

Nyttan med den digitala plattformen:

- En central utgångspunkt som gör det enkelt att förstå och göra rätt för blivande förare, handledare och utbildare
- Startpunkt för hela körkortsprocessen, till exempel ansökan om körkortstillstånd, handledartillstånd och bokning av prov
- En direktkanal mellan myndigheter och blivande förare
- Hög tillgänglighet till samma information för alla medborgare och blivande förare, och individuell anpassning såsom språk och andra varierande förutsättningar
- Samlad konsumentinformation om alla ingående steg och möjliga alternativ för hur man tar körkort har hög prioritet för att ge så många som möjligt bättre förutsättningar att skaffa sig de kunskaper och erfarenheter som krävs
- Ett obligatoriskt utbildningsprotokoll i plattformen för att förbättra förutsättningarna att utbilda sig till en trafiksäker samt risk- och miljömedveten förare.

Genomförande:

Utveckling och förvaltning av den digitala plattformen bör ske på ett sätt som stödjer de rekommendationer eSam publicerat (eSam är ett medlemsdrivet program för digitalisering av offentlig sektor). I eSams modell för samarbete definieras rollerna drivande, aktiva, medverkande, associerande och deltagande.

Projektet föreslår för det fortsatta arbetet med den digitala plattformen att Transportstyrelsen och Trafikverket Förarprov tillsammans utreder ägarskapsfrågan. Riktlinjer bör hittas i eSams "Vägledning för digital samverkan" men här krävs ytterligare utredning. eSam har även tagit fram ett ramverk för digital samverkan.

För finansieringen av plattformen bör Transportstyrelsen och Trafikverket hitta en finansieringsform där man utreder vidare om en finansiering via VTR-, körkorts-, förarprovsavgifter eller en anslagsfinansiering är bästa alternativa form. I denna utredning bör E-delegationens "Översikt över finansieringsformer för e-förvaltning" tas i beaktande.

För projektgruppen den 31/1 2019

Karin Appelgren, Trafikverket

Projektledare

För Trafikverket Förarprov

För Transportstyrelsen

Kristina Hagberg

Björn Renberg

1. Uppdraget

1.1. Mål

Projektet ska leverera en rapport som minst omfattar förslag på:

- Delar som bör ingå i en digital plattform
- Teknisk plattform som är lämplig och om det finns produkter på marknaden som skulle gå att nyttja
- Aktörer som bör ansvara för olika delar i en digital plattform
- Hur ägarskap, genomförande och förvaltning kan organiseras
- Grov kostnadsuppskattning för utveckling och förvaltning av de olika delarna
- Förslag på finansiering av utveckling, förvaltning och drift
- Förslag på hur eventuella kundgrupper som saknar tillgång till egen teknisk utrustning (mobil, dator) ändå kan nyttja den digitala plattformen
- Förslag på teknisk lösning för att kunna användas oberoende av användarens utrustning.

1.2. Bakgrund

Trafikverket och Transportstyrelsen har genomfört en översyn för att ta fram förslag på ett nytt förarutbildningssystem och en karta för kommande regelutveckling. Med förarutbildningssystem menas processen som en blivande förare formas av från ansökan om körkortstillstånd till prøvotidens slut. Med karta på regelutveckling menas en genomlysning av samtliga regler som berörs och hur de ska förändras, men inte färdiga förslag på regler (eftersom detta sker i efterföljande arbete). Denna förstudie utgör ett delprojekt till denna översyn.

Digital teknik har genom mobiltelefoner skapat en ständig närhet till information och interaktion för majoriteten av medborgare i Sverige. En digital plattform som är åtkomlig via exempelvis en mobiltelefon kan skapa större tillgänglighet till förarutbildningssystemet för de blivande förarna, vid tider och på platser som passar dem.

1.3. Syfte

Detta delprojekt har syftat till att undersöka möjligheterna att med digital teknik hjälpa blivande förare att säkerställa en bra förarutbildning från ansökan om körkortstillstånd till prøvotidens slut. Plattformen ska guida den blivande föraren genom förarutbildningsprocessen och kontrollera att alla obligatoriska utbildningsmoment blir genomförda. En digital plattform ska möjliggöra att kundgrupper med olika behov får tillgång till relevant information på till exempel olika språk. Informationen ska också kunna skraddarsys mot olika målgrupper. Trafikverket, Transportstyrelsen och Sveriges trafikskolors riksförbund (STR) genomför för närvarande ett pilotprojekt kring ett digitalt utbildningsprotokoll (DUP).

2. Förslag till digital plattform

2.1. Syfte med en digital plattform

Digital teknik har genom mobiltelefoner skapat en ständig närhet till information och interaktion för majoriteten av medborgare i Sverige. En digital plattform som är åtkomlig från både datorer, läsplattor och mobiltelefoner kan erbjuda dem en högre tillgänglighet till förarutbildningssystemet, på tider och platser som passar dem.

I ett av delprojekten till översynen har en förstudie genomförts i syfte att undersöka möjligheterna att nyttja digital teknik för att stödja blivande förare: en digital plattform för att hjälpa blivande förare genom förarutbildningsprocessen och säkerställa att utbildningsmomenten blir genomförda i rätt ordning. Plattformen kan innehålla många olika typer av tjänster. Tekniken ska kunna anpassas efter behoven. En digital plattform bör exempelvis innehålla ren myndighetsinformation och e-tjänster såsom ansökan om körkortstillstånd, handledarskap, anpassade prov och bokningstjänster för förarprov.

En digital plattform möjliggör för målgrupper med olika behov att få tillgång till relevant information på exempelvis olika språk. Informationen kan också anpassas utifrån andra behov.

2.2. Delar som kan ingå i en digital plattform

Innehållet i den digitala plattformen ska utgå från den kunskap som krävs enligt gällande kursplan, dock inte utbilda i detta. Plattformen bör innehålla kursplanen för att det ska kunna utläsas vilka kunskaper som krävs, för att bli en trafiksäker, risk- och miljömedveten förare.

Plattformen ska däremot inte utbilda. Utbildning ingår inte i Transportstyrelsens uppdrag enligt nuvarande instruktion eller andra regler. I Trafikverkets instruktion framgår att verket får tillhandahålla utbildningsverksamhet om det är förenligt med verkets uppgifter i övrigt (6 §), det är dock oklart om detta kan anses omfatta även förarutbildning.

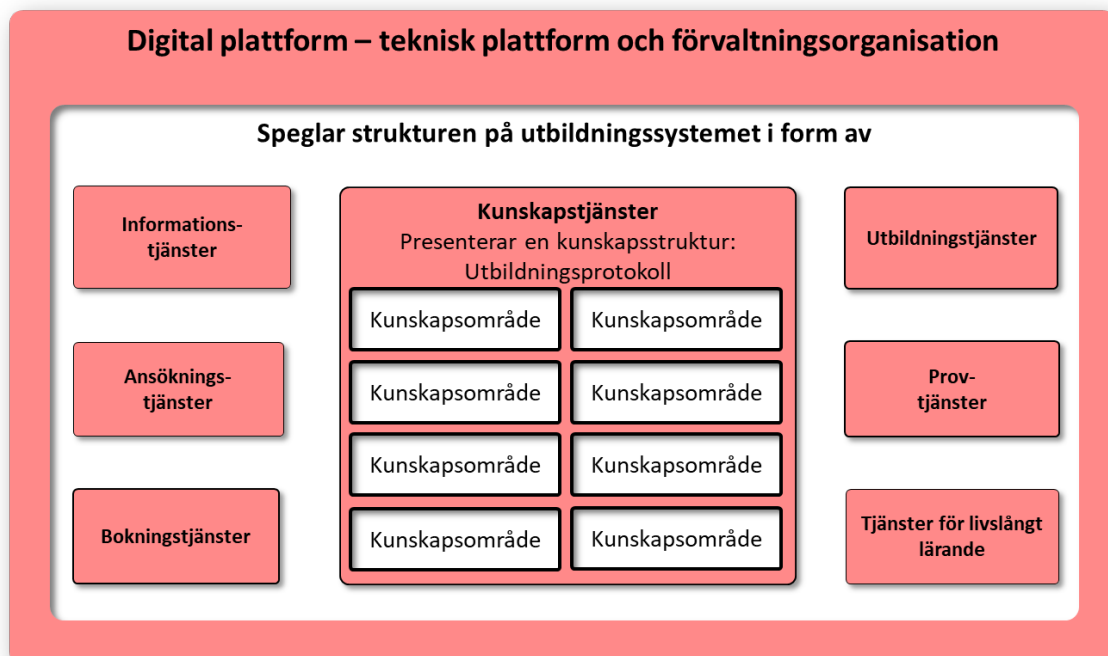
Senare kan fler tjänster utvecklas som den blivande föraren kan dra nytta av, exempelvis självtester i olika steg, och – efter senare beslut och överenskommelser – information om och länkar till utbildare och deras utbildningar samt en tjänst för konsumentupplysning med exempelvis en betygsättning över utbildare.

Det pågår ett arbete på Transportstyrelsen där man skapar "Mina sidor", och Trafikverket Förarprov arbetar ständigt med att utveckla webbtjänsten "Boka prov, privat". Dessa tjänster bör anpassas för att ingå i den digitala plattformen.

För åtkomst krävs inloggning via e-legitimationer. Här bör hänsyn tas till de e-legitimationer, för privatpersoner, som rekommenderas av DIGG (Myndigheten för digitalförvaltning).

Tjänster som bör ingå i den digitala plattformen:

- **Informationstjänster**
Samlad information för hela förarutbildningsprocessen med målsättningen anpassad information. På sikt bör myndigheternas kundtjänster – stå för frågor kopplade till förarutbildningssystemet – vara åtkomliga från den digitala plattformen.
- **Ansökningstjänster**
Motsvarar inledningsvis nuvarande ansökningstjänster hos Transportstyrelsen för: körkortstillstånd
handledartillstånd.
- **Bokningstjänster**
Motsvarar inledningsvis Trafikverkets Förarprovs nuvarande bokningstjänster för: kunskapsprov
körprov.
- **Utbildningstjänster**
Här presenteras de typer av utbildningstjänster som förekommer på marknaden, och hur de kan hittas.
- **Provtjänster**
Här presenteras information om Trafikverkets Förarprov.
- **Tjänster för livslångt lärande**
Under provotiden kan den digitala ledstängen vara den självklara platsen för fortsatt självvärdering, uppmuntran och inspiration till fortsatt träning.
Efter provotiden uppdateras krav, regelverk och teknik som alla körkortsinnehavare behöver ta del av.
- **Kunskapsstjänster**
Till skillnad från Utbildningstjänster omfattar Kunskapsstjänster det man måste kunna för att vara en säker och miljömedveten förare – men inte hur man skaffar sig de kunskaperna.

2.3 Ägarskap, genomförande och förvaltning av digital plattform

Körkortsprocessen ägs av Transportstyrelsen, medan delar av den verkställs av Trafikverket. Juridiska sakfrågor runt ägarskap, myndighetsansvar och möjligheter att delegera måste utredas i detalj för att ge ett juridiskt hållbart förslag på förvaltning och finansiering av en digital plattform för förutbildningsprocessen som spänner över myndighetsgränser.

I det fortsatta arbetet behöver det utredas vilken av myndigheterna Transportstyrelsen eller Trafikverket som ska vara huvudansvarig för utveckling, ägande och förvaltning av en digital plattform. Oavsett vilken myndighet som har huvudansvaret så behövs ett nära samarbete mellan myndigheterna.

Digital samverkan samt finansiering (avsnitt 2.5) av densamma kräver samarbete och ensning i många frågor. Samverkande parter har ofta olika regelverk och sina myndighetsinstruktioner att förhålla sig till och olika förutsättningar. eSam har tagit fram dokumentet "Ramverk för digital samverkan". (Referens 1) I det finns det vägledning för samverkan.

Genomförande, vidareutveckling och förvaltning av den digitala plattformen bör ske enligt vedertagen praxis för e-tjänsteutveckling med agil arbetsform och en struktur som stödjer ett agilt arbetssätt. Styrning och ledning bör organiseras enligt principer för produktstyrning med produktområdesansvar för ingående tjänster.

Det agila arbetssättet kan bidra till en kontinuerlig leverans av tjänster med rätt funktionalitet, och allt eftersom anpassas och utvecklas för att ge rätt nytta för slutkunderna. En agil styrningsmodell kan säkerställa framdrivningstempo, effektivitet och utleverans av tjänster med så bra effekt som möjligt för tänkta målgrupper.

Organisationen som föreslås för plattformen ska ha förmågan att

- sköta samverkan mellan aktörer som vill medverka i den digitala plattformen
- ansvara för plattformens arkitektur och ramverk
- ansvara för utveckling av digitala tjänster
- säkerställa att tjänsteportföljen i den digitala plattformen håller kvalitet och riktighet.

Förvaltningsorganisationen kan indelas i tre nivåer:

- strategisk – förvaltning av processen och dess regelverk på ett övergripande plan
- taktisk – kravställande förvaltning av informationsinnehåll och styrning av digital plattform
- operativt – teknisk förvaltning av plattform.

Strategisk nivå: Här tas strategiska beslut för plattformen, av representanter från myndigheter och eventuella samarbetspartner. Mål och spelregler för den digitala ledstängen och dess tjänsteutbud beslutas:

- en plan för de mål och syften som ska uppnås
- tydligt ansvar, tydliga mål, krav och ramar för taktisk nivå. Tydliga och konkreta krav anges på regelbunden återkoppling för uppföljning.

Taktisk nivå: Styrning av och ansvar för innehållet där kunskap om lagar och förordningar särskilt tas tillvara och efterföljs:

- preciserade mål och krav på hur övergripande mål ska uppnås
- inom ramar från strategisk nivå, sätts tydliga mål och krav för operativ nivå, med tydliga och konkreta krav på återkoppling för uppföljning.

Operativ nivå: Här sker utveckling och teknisk förvaltning av plattformen och dess tjänster. Tekniskt stöd för samarbetspartner bör finnas så tjänsternas riktighet kan säkerställas innan de publiceras:

- Operativt verkställande och uppföljande inom tilldelade ramar.

2.4. Samarbetsansvar enligt eSam modell.

Här föreslås en samverkansform enligt en modell som eSam tagit fram för att ge en tydlig bild av

- samverkan - samverkansmodell
- huvudansvar
- övergripande mål
- delansvar: till vem, och vad, tydliga ramar – med frihet inom ramarna
- olika ansvarsnivåer.

eSam modell

Drivande: Har huvuduppdrag att förvalta och att driva utvecklingen av tjänster, samt huvudansvar för finansieringsform. Ansvarar för information och e-tjänster inom sitt verksamhetsområde samt riktighet för övriga medverkandes innehåll i dess e-tjänster.

Aktiva: Aktiv inom e-förvaltnings- och utvecklingsprocessen. Ansvarar för information och e-tjänster för sitt verksamhetsområde.

Medverkande: Intresse bransch för många blivande förare. Ansvarar för information och e-tjänster för sitt verksamhetsområde.

Associerande: Relevant myndighet för begränsade ämnesområden, till exempel att lagar och förordningar efterföljs.

Deltagande: Relevanta aktörer för blivande förare eller tydligt avgränsat mindre område.

2.5 Finansiering

För finansiering av en digital plattform bör fler alternativ utredas vidare, exempelvis:

- Finansiering via körkortsavgifter
- Finansiering via förarprovsavgifter

- Finansiering via anslag
- Finansiering via VTR- avgiften.

I en kommande utredning bör man se på finansieringsalternativ rent ekonomiskt, både avseende vilket ekonomiskt utrymme som finns och avseende vilka finansieringsformer som myndigheterna (Transportstyrelsen och Trafikverket) har att förhålla sig till.

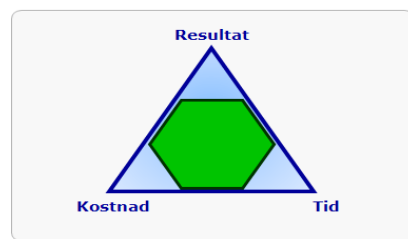
eSam ger vägledning om digital samverkan (referens 2) mellan myndigheter, och e-Delegationen har en vägledning om finansieringsformer (referens 3). Dessa två vägledningar bör tas i beaktning i en kommande, fördjupad, finansieringsutredning. Utredningen bör också ta hänsyn till huvudprojektets vidarearbete med vilka åtgärder eller förslag som ska verkställas och hur dessa åtgärder eller förslag kan komma att utformas.

2.6 Kostnader för digital plattform

En grov uppskattning av utvecklingskostnaden för den digitala plattformen är 50 MSEK. En kostnad som kan periodiseras över flera år med agil utvecklingsmodell.

De nyttor huvudprojektet föreslår att en digital plattform ska ge behöver nyttovärderas i ekonomiska termer. Nyttovärderingen sätter sedan ramar och ambitionsnivå för den digitala plattformen.

Utvecklings- och förvaltningskostnaderna ska understiga nyttovärdet.

Utifrån värderingen av nyttor sätter man sedan ambitionsnivån på omfattningen. Man måste också ställa nyttan i relation till den kostnad som man anser vara skälig. Utifrån huvudprojektets förslag sätts ramar för vad man ska uppnå och där får man vikta tid, kostnad och resultat för utvecklingstakten.

Förvaltning av Digital Plattform

En teknisk förvaltningskostnad att jämföra med är den kostnad som Trafikverket Förarprov har för sitt förarprovssystem som är på 3,5 MSEK/år. Driftkostnader och kostnader för informationsförvaltning för Digital Plattform beror av omfattning och innehåll. Detta tydliggörs i nästa fas.

2.7 Teknisk lösning

Utveckling av hela den digitala plattformen bör anpassas till en webbaserad lösning för att kunna hantera så många olika "devices" (datorer, smarta mobiltelefoner, surfplattor etc.) som möjligt. Här ska man också se till att användning av så kallad "responsive" eller följsam design används så man uppnår en så pass bra förvaltningsmodell som möjligt. Fördelen med denna lösning jämfört med en app-lösning är att man inte behöver ta särskild hänsyn till olika operativsystem (Windows, Ios,

Android, Mac osv.) som finns på marknaden. I stället riktas lösningen att stödja olika versioner av webbläsare som finns. Webbläsare är oftast en gratistjänst som finns för nedladdning oberoende av operativsystem.

Referenser:

1. Refererade dokument Ramverk för digital samverkan, se www.esamverkan.se
2. Vägledning för digital samverkan, se www.esamverkan.se
3. Översikt över finansieringsformer för e-förvaltning, se www.esamverkan.se

